NN 15/2018 (14.2.2018.), Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima

HRVATSKI SABOR

310

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O SPRJEČAVANJU UNOŠENJA I ŠIRENJA STRANIH TE INVAZIVNIH STRANIH VRSTA I UPRAVLJANJU NJIMA

Proglašavam Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 26. siječnja 2018.

Klasa: 011-01/18-01/02
Urbroj: 71-06-01/1-18-2
Zagreb, 31. siječnja 2018.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O SPRJEČAVANJU UNOŠENJA I ŠIRENJA STRANIH TE INVAZIVNIH STRANIH VRSTA I UPRAVLJANJU NJIMA

I. OPĆE ODREDBE

Svrha Zakona

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuje se pitanje sprječavanja unošenja i širenja te upravljanje invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: Unija) te stranim vrstama, uključujući i invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj, kako bi se spriječio ili ublažio njihov štetni utjecaj na bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlje ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetni utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik.

Primjena pravne stečevine Unije

Članak 2.

(1) Ovaj Zakon sadržava odredbe koje su u skladu sa:

1. člankom 22. točkom (b) Direktive Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (SL L 206, 22. 7. 1992.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.)

2. člankom 11. Direktive 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenog 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija) (SL L 20, 26. 1. 2010.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013. o prilagodbi određenih direktiva u području okoliša zbog pristupanja Republike Hrvatske (SL L 158, 10. 6. 2013.).

(2) Ovim se Zakonom utvrđuje okvir za provedbu odredbi sljedećih uredbi Unije:

1. Uredbe (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o sprječavanju i upravljanju unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta (SL L 317, 4. 11. 2014.) (u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1143/2014)

2. Provedbene uredbe Komisije (EU) 2016/145 od 4. veljače 2016. o donošenju formata dokumenta koji služi kao dokaz za dopuštenje koje izdaju nadležna tijela država članica omogućujući ustanovama provedbu određenih aktivnosti u vezi s invazivnim stranim vrstama koje izazivaju zabrinutost u Uniji u skladu s Uredbom (EU) br. 1143/2014 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 30, 5. 2. 2016.) (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba Komisije (EU) 2016/145).

(3) Ovaj se Zakon donosi uzimajući u obzir postupak obavješćivanja na temelju Direktive (EU) 2015/1535 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. rujna 2015. o utvrđivanju postupka pružanja informacija u području tehničkih propisa i pravila o uslugama informacijskog društva (SL L 241, 17. 9. 2015.).

Iznimke na koje se ne primjenjuje Zakon

Članak 3.

(1) Odredbe ovoga Zakona u dijelu koji se odnosi na obvezu ishođenja dopuštenja iz članka 12. stavka 1., članka 14. stavka 1. i članka 17. stavka 1. ovoga Zakona ne primjenjuju se na:

1. poljoprivredne biljne vrste navedene u Sortnoj listi Republike Hrvatske, biljne vrste navedene u Popisu sorti voćnih vrsta te biljne vrste navedene u Sortnoj listi vinove loze kako ih sve definira Zakon o sjemenu, sadnom materijalu i priznavanju sorti poljoprivrednog bilja (»Narodne novine«, br. 140/05., 35/08., 55/11. i 14/14.)

2. životinjske vrste navedene u Popisu pasmina, sojeva i hibrida domaćih životinja kako ga definira Zakon o stočarstvu (»Narodne novine«, br. 70/97., 36/98., 151/03., 132/06., 14/14. i 30/15.)

3. strane vrste šumskog drveća navedene u Popisu šumskih svojti (»Narodne novine«, br. 4/11.) kako ih definira Zakon o šumskom reprodukcijskom materijalu (»Narodne novine«, br. 75/09., 61/11., 56/13. i 14/14.)

4. vrste divljači navedene u Zakonu o lovstvu (»Narodne novine«, br. 140/05., 75/09., 14/14., 21/16. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 41/16 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 67/16 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 62/17), osim invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji, ako se njihovo korištenje provodi sukladno planovima gospodarenja za koje su ishođeni uvjeti zaštite prirode ili provedena ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu sukladno posebnom propisu kojim se uređuje zaštita prirode

5. vrste koje su na popise iz točaka 1. do 4. ovoga stavka dodane nakon dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a pod uvjetom da je sukladno odredbama ovoga Zakona za te vrste provedena procjena kojom je utvrđeno nepostojanje ekološkog rizika.

(2) Odredbe ovoga Zakona ne primjenjuju se na genetski modificirane organizme kako su definirani posebnim propisom kojim se uređuje postupanje s genetski modificiranim organizmima.

Pojmovi

Članak 4.

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu i propisima donesenima na temelju ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. *akcijski plan o kontroli putova nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta* je akt planiranja koji uključuje vremenske rasporede za djelovanje, mjere koje treba provoditi i kodekse dobre prakse glede prioritetnih putova i sprječavanja nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta u ili unutar Republike Hrvatske

2. *bijela lista* je popis stranih vrsta čije stavljanje na tržište i/ili uzgoj u kontroliranim uvjetima i/ili uvođenje u prirodu ne predstavlja ekološki rizik u Republici Hrvatskoj, a koji je propisan pravilnikom iz članka 9. stavka 6. ovoga Zakona

3. *crna lista* je popis invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj, a koji je propisan pravilnikom iz članka 9. stavka 6. ovoga Zakona

4. Informacijski sustav zaštite prirode je informacijski sustav koji objedinjava stručne i znanstvene podatke o bioraznolikosti i zaštiti prirode, a koji vodi stručno tijelo

5. *kontrolirani uvjeti držanja* su uvjeti kojima se onemogućuje dospijevanje u prirodu, razmnožavanje ili uklanjanje od strane neovlaštene osobe iz sustava u kojima se drže strane vrste u bilo kojem razvojnom stadiju, ili njezinih dijelova, kojima se može nespolno ili spolno razmnožiti ili križati sa zavičajnom vrstom

6. *kontrolirani uvjeti uzgoja* su uvjeti uzgoja strane vrste u zatvorenim i/ili ograđenim i/ili na drugi način izoliranim sustavima, iz kojih ne mogu pobjeći, širiti se i/ili biti uklonjene od strane neovlaštene osobe. Svaka manipulacija, uključujući i protokole čišćenja, dezinfekcije i održavanja sustava te zbrinjavanja ili uništavanja otpadnog materijala, kao i svaki transport i prijenos strane vrste u i/ili iz ovakvog uzgoja, neovisno o razvojnom obliku, provodi se na način kojim se onemogućava njezin bijeg u prirodu, prijenos patogena i bolesti, širenje i/ili uklanjanje od strane neovlaštene osobe

7. *Ministarstvo* je središnje tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite prirode

8. *ministar* je čelnik središnjeg tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite prirode

9. *plan upravljanja široko rasprostranjenim invazivnim stranim vrstama* je akt planiranja koji uključuje mjere upravljanja invazivnim stranim vrstama koje su široko rasprostranjene na području Republike Hrvatske kako bi se njihovi učinci na bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlje ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetni utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik, sveli na najmanju moguću mjeru

10. *procjena ekološkog rizika strane vrste* je preliminarni pregled i utvrđivanje potencijalnih negativnih utjecaja unosa/uvođenja/uzgoja strane vrste na bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlje ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetni utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik, a daje je stručno tijelo u obliku pisanog mišljenja

11. *procjena rizika invazivnosti strane vrste* je znanstveno-stručna analiza kojom se utvrđuju, analiziraju i vrednuju mogući štetni utjecaji i posljedice utjecaja određene strane vrste na bioraznolikost, usluge ekosustava i/ili zdravlje ljudi, uzimajući u obzir i mogući štetni utjecaj na gospodarstvo kao pogoršavajući čimbenik, procjenjuje rizik stavljanja strane vrste na tržište i/ili uvođenja u prirodu i/ili uzgoja u kontroliranim uvjetima, te se u skladu s tom procjenom i zaključkom o mogućem utjecaju određuju potrebne mjere, nadzor i upravljanje rizikom

12. *stavljanje na tržište strane vrste* znači držanje strane vrste u kontroliranim uvjetima u komercijalne svrhe, a posebno radi prodaje, uključujući ponudu za prodaju ili svaki drugi oblik prijenosa, bez obzira na to je li besplatan ili nije, te prodaju, distribuciju i druge oblike prijenosa kao takve

13. *strana vrsta koja ne predstavlja ekološki rizik u Republici Hrvatskoj* je ona vrsta za koju temeljem procjene ekološkog rizika strane vrste ili procjene rizika invazivnosti strane vrste nije utvrđeno postojanje ekološkog rizika

14. *stručno tijelo* je Hrvatska agencija za okoliš i prirodu

15. *uvođenje strane vrste u prirodu* je ljudska aktivnost kojom se neka vrsta unosi u područje izvan njezina prirodnog područja rasprostranjenosti. Uvođenjem u prirodu ne smatra se sadnja stranih biljnih vrsta u izgrađenim dijelovima građevinskog zemljišta niti sadnja u plastenicima i staklenicima izvan izgrađenih dijelova građevinskog zemljišta, kao niti držanje stranih životinjskih vrsta u kontroliranim uvjetima. Uvođenjem strane vrste u prirodu smatra se i prenošenje zavičajnih vrsta ljudskom intervencijom u ekosustave Republike Hrvatske u kojima prirodno ne obitavaju

16. *zavičajna vrsta* je ona vrsta koja prirodno obitava u određenom ekosustavu nekog područja.

(2) Ostali pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju jednako značenje kao pojmovi definirani u Uredbi (EU) br. 1143/2014.

(3) Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

II. NADLEŽNA TIJELA

Nadležna tijela

Članak 5.

(1) Nadležno tijelo za provedbu Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona je Ministarstvo.

(2) Nadležno tijelo za obavljanje stručnih poslova propisanih Uredbom (EU) br. 1143/2014 i ovim Zakonom je stručno tijelo.

(3) Pri provedbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona Ministarstvo surađuje sa središnjim tijelima državne uprave nadležnima za poslove carinskog nadzora, poljoprivrede, biljnog zdravstva, veterinarstva, šumarstva, lovstva, ribarstva i unutarnjih poslova.

(4) Stručno tijelo, Ministarstvo i nadležna tijela iz stavka 3. ovoga članka mogu zaključivati sporazume o suradnji radi unapređenja provedbe ovoga Zakona.

Zadaće Ministarstva

Članak 6.

U svrhu provedbe Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona Ministarstvo obavlja sljedeće zadaće:

1. izdaje dopuštenja i potvrde te druge akte propisane ovim Zakonom

2. vodi evidencije o izdanim dopuštenjima i potvrdama

3. priprema stajališta i sudjeluje putem svojih predstavnika na sastancima relevantnih odbora i radnih skupina tijela Unije

4. podnosi zahtjev Europskoj komisiji za uvrštenje invazivnih stranih vrsta na Unijin popis u skladu s člankom 4. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1143/2014

5. odobrava plan djelovanja iz članka 8. stavka 2. točke (f) Uredbe (EU) br. 1143/2014

6. poduzima hitne mjere u smislu članka 10. Uredbe (EU) br. 1143/2014

7. obavješćuje Europsku komisiju i države članice, a gdje je to primjenjivo, i treće zemlje, o invazivnim stranim vrstama u skladu s člancima 16. do 19. i člankom 23. Uredbe (EU) br. 1143/2014

8. izrađuje i dostavlja Europskoj komisiji izvješće u smislu članka 24. Uredbe (EU) br. 1143/2014 te ostala izvješća o provedbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i informacije vezane za invazivne strane vrste u Republici Hrvatskoj

9. obavješćuje Europsku komisiju o sankcijama za kršenje odredbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i svih njezinih naknadnih izmjena

10. izrađuje i donosi smjernice i dokumente za učinkovitu provedbu Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona

11. donosi akcijske planove o kontroli putova nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta, planove upravljanja široko rasprostranjenim invazivnim stranim vrstama, provedbeni plan sustava nadzora stranih te invazivnih stranih vrsta, planove obnove ekosustava te planove upravljanja stranim vrstama koje nisu invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Uniji niti invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj, ali su prisutne i/ili rasprostranjene na području Republike Hrvatske i zahtijevaju donošenje mjera za izbjegavanje daljnjeg unošenja i/ili širenja te mjera suzbijanja tih vrsta

12. odlučuje o postupanju i zbrinjavanju u slučajevima privremenog smještaja invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji, u skladu s člankom 38. ovoga Zakona

13. organizira i vodi programe osposobljavanja djelatnika drugih tijela koji sudjeluju u provedbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona

14. surađuje s tijelima Unije i drugim organizacijama po pitanjima sprječavanja unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta te upravljanju njima

15. na nacionalnom nivou surađuje s drugim središnjim tijelima državne uprave, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim institucijama po pitanjima sprječavanja unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta te upravljanju njima

16. surađuje i razmjenjuje informacije s upravnim i stručnim tijelima drugih država članica i trećih zemalja, nadležnim za poslove sprječavanja unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta te upravljanju njima

17. surađuje s relevantnim tijelima državne uprave, a osobito s onima iz članka 5. stavka 3. ovoga Zakona, te koordinira rad međuresornog Povjerenstva iz članka 8. ovoga Zakona

18. organizira i vodi projekte informiranja i educiranja javnosti i zainteresirane javnosti o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta te o upravljanju njima

19. organizira nadzor nad provedbom Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona u okviru svoje nadležnosti i

20. obavlja i druge poslove sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona.

Zadaće stručnog tijela

Članak 7.

(1) U svrhu provedbe Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona, stručno tijelo obavlja sljedeće zadaće:

1. djeluje kao nadležno stručno tijelo

2. na zahtjev Ministarstva izdaje mišljenja vezano za strane i invazivne strane vrste

3. surađuje s Ministarstvom u pripremi stajališta za sastanke odbora i radnih skupina tijela Unije

4. surađuje s Ministarstvom u podnošenju zahtjeva Europskoj komisiji za uvrštenje invazivnih stranih vrsta na Unijin popis u skladu s člankom 4. stavkom 4. Uredbe (EU) br. 1143/2014

5. izrađuje planove brzog iskorjenjivanja invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji ili u Republici Hrvatskoj te prijedloge akcijskih planova o kontroli putova nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta, planova upravljanja široko rasprostranjenim invazivnim stranim vrstama, provedbenog plana sustava nadzora stranih te invazivnih stranih vrsta, planova obnove ekosustava te planova upravljanja stranim vrstama koje nisu invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Uniji niti invazivne strane vrste koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj, ali su prisutne i/ili rasprostranjene na području Republike Hrvatske i zahtijevaju donošenje mjera za izbjegavanje daljnjeg unošenja, širenja i/ili suzbijanja tih vrsta

6. izrađuje procjene ekološkog rizika strane vrste, procjene rizika invazivnosti strane vrste te procjene rizika u skladu s člankom 5. Uredbe (EU) br. 1143/2014

7. ocjenjuje plan djelovanja u smislu članka 8. stavka 2. točke (f) Uredbe (EU) br. 1143/2014

8. sudjeluje putem svojih predstavnika na sastancima stručnih radnih skupina tijela Unije te u radu drugih relevantnih međunarodnih organizacija

9. kartira strane vrste te uspostavlja, standardizira i koordinira inventariziranje, kartiranje i praćenje populacija stranih vrsta, a posebno invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Uniji i invazivnih stranih vrsta koje izazivaju zabrinutost u Republici Hrvatskoj

10. u sklopu Informacijskog sustava zaštite prirode uspostavlja i održava bazu podataka o stranim i invazivnim stranim vrstama u Republici Hrvatskoj

11. pruža stručnu pomoć Ministarstvu, središnjem tijelu državne uprave nadležnom za poslove carinskog nadzora i ostalim tijelima pri taksonomskom određivanju vrsta

12. u suradnji s Ministarstvom sudjeluje u organizaciji i vođenju programa osposobljavanja djelatnika drugih tijela koja sudjeluju u provedbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona

13. surađuje s tijelima Unije i drugim organizacijama po pitanjima sprječavanja unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta te upravljanju njima

14. na nacionalnom nivou surađuje s drugim središnjim tijelima državne uprave, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugim institucijama po pitanjima sprječavanja unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta te upravljanju njima

15. osniva, vodi i koordinira tematske savjetodavne znanstveno-stručne radne grupe

16. organizira i vodi projekte informiranja i educiranja javnosti i zainteresirane javnosti o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta te o upravljanju njima i

17. obavlja i druge stručne poslove sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona.

(2) Stručno tijelo zadaće iz stavka 1. točaka 2., 5., 6. i 7. ovoga članka obavlja kao javnu ovlast.

Uspostava međuresornog povjerenstva za praćenje provedbe Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona

Članak 8.

(1) U svrhu praćenja provedbe Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona, koordiniranja međuresorne suradnje i učinkovitog protoka informacija između tijela državne uprave, relevantnih tijela i stručnih institucija uključenih u provedbu Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona, ministar odlukom osniva međuresorno povjerenstvo za praćenje provedbe Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

(2) Povjerenstvo čine predstavnici nadležnih tijela iz članka 5. stavka 3. ovoga Zakona.

(3) Prema potrebi, ministar može u skladu sa zakonom za člana Povjerenstva imenovati i predstavnike drugih tijela državne uprave, pravne osobe s javnim ovlastima te druge pravne i fizičke osobe.

(4) Povjerenstvo donosi poslovnik kojim uređuje način svoga rada.

(5) Povjerenstvo obavlja sljedeće zadaće:

1. na zahtjev Ministarstva daje stručna mišljenja u upravnim postupcima i drugim postupcima sukladno odredbama Uredbe (EU) br. 1143/2014 i odredbama ovoga Zakona

2. daje mišljenje i prijedloge u pripremi stajališta za sastanke odbora i radnih skupina tijela Unije

3. daje mišljenja i prijedloge u izradi smjernica i dokumenata za učinkovitu provedbu Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona

4. daje mišljenja i prijedloge nadležnim tijelima državne uprave o pitanjima sprječavanja unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta te upravljanje njima, a osobito u pripremi akata planiranja za upravljanje invazivnim stranim vrstama iz članka 23. ovoga Zakona, te sudjeluje u pripremi nacionalnih izvješća o invazivnim stranim vrstama

5. predlaže postupke kojima će se osigurati razmjena relevantnih informacija te učinkovita i djelotvorna koordinacija i suradnje između svih tijela uključenih u službene kontrole iz članka 15. Uredbe (EU) br. 1143/2014

6. prema potrebi, sudjeluje u edukaciji djelatnika tijela koji sudjeluju u provedbi Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona i

7. prema potrebi, sudjeluje u pripremi sadržaja za informiranje javnosti o aktivnostima vezanim uz provedbu Uredbe (EU) br. 1143/2014 i ovoga Zakona.

III. POSTUPANJE SA STRANIM VRSTAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Prevencija i ograničenja

Članak 9.

(1) Zabranjeno je uvođenje stranih vrsta u prirodu i/ili u ekosustave u kojima prirodno ne obitavaju, uzgoj stranih vrsta i njihovo stavljanje na tržište Republike Hrvatske.